

templo, in mensa, in lecto, etc. Ubique enim mali impugnant bonos, et certissima est apostoli sententia, II. Timoth. III. *Omnes qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.* Neque vero tolerare tantum debemus has persecutiones, sed libenter tolerare adeoque gaudere in illis. Hoc enim sibi voluit Dominus, cum tribulationem et passionem calicem appellavit. Ut enim potus cum suavitate et appetitu bibitur, sic amplectendam voluit tribulationem, non ut tribulationem sed ut materiam gaudii: quam quidem ipse Christus desiderio desideravit et obvis ulnis amplexus est. Secuti sunt apostoli: inter alios Sanctus Jacobus, qui eum, a quo ductus ad tribunal fuit, ad fidem conversum et veniam petentem humanissime amplexus et deosculatus est ac dixit: *Pax tibi sit.* Denique, quotquot ad illam gloriam feliciter appulerunt, per multas tribulationes eo devenerunt.

Ratio est, quam dat illustr. Bellarm. I. I. de ætern. fel. cap. IX. Cælestis civitas aurum est mundum, simile vitro mundo: *Non intrabit in eam aliquod coinquinatum aut abominationem faciens,* ut ait S. Joan. cap. XXI. Apoc. Jam vero tribulatio proprie fornax est, quæ purgare solet animas ab omni immunditia. Ut enim ignis coquit cibos crudos, purgat argentum, et probat aurum, sic etiam persecutio, si patienter toleretur, coquit peccatores, purgat imperfectos, probat perfectos: peccator est quasi caro cruda, quæ nisi rite coquatur, projicitur ad bestias, non comeditur ab hominibus. Est enim peccator malis humoribus plenus: concupiscentia carnis, quæ est luxuria: concupiscentia oculorum, quæ est avaritia: et superbia, quæ est ambitio. Sed si accedat fornax persecutionis, illo igne siccatur et coquitur, ut fiat idoneus, qui ad mensam Domini honorifice deferatur. Ingruente siquidem persecutione vel tribulatione gravi, obliviscitur libidinum, lucrorum, ambitionum, incipitque omnino alius esse, quam ante fuerat: ut cum fur incarceratur, torquetur, condemnatur, vel cum quis in morbum vel paupertatem incidit. Homo vero justus sed imperfectus, quamvis non labatur in horrenda flagitia, tamen amicus est carnis suæ, sequitur voluptates, amat lucra, non abhorret a vanitatibus mundi. Itaque similis est argento scoriam multam habenti admixtam. Sed si fornax magna persecutionis illum corripuerit, eamque is patienter tulerit, incipiet paulatim ab argento scoria separari: incipiet inquam intra se colligi, meditari quæ sursum sunt, abstinere a carnalibus desideriis; deinde: *Sobrie, juste et pie vivere in hoc sæculo, et expectare beatam illam spem et adventum gloriæ magni Dei.* Denique, vir

perfectus in charitate, aurum est, sed probandus igne persecutionis, ne putetur ab aliis vel etiam a seipso aurichalcum esse non aurum: ubi enim ignem persecutionis patienter ferre conspicitur, non solum ab aliis cognoscitur esse qui est, sed ipse quoque erigitur in spem magnam, et securior mercedem illam cælestem expectat: *Tribulatio, inquit apostolus, patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem, spes autem non confundit.*

Quæ si bene perpendamus, grave nobis non erit aduri in hac fornace. Quid enim est hæc fornax respectu illius supernæ civitatis, in qua collocandi sumus? *Id quod in præsentem est momentaneum,* inquit apost. II. Cor. IV. *et leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis.* Quid est hæc fornax respectu illius fornacis gehennalis? Fornax enim tribulationis suum habet refrigerium et brevi tempore durat: fornax autem inferni ad instar fornacis illius Babylon. Dan. III. succensa est nimis, cujus flamma effundebatur supra fornacem quadraginta novem cubitis. Cum enim numerus quinquagenarius, numerus sit remissionis, et flamma illa ad hunc numerum non pertigerit, quid aliud designavit quam æternum gehennæ incendium, quod ad nullam unquam pertinget remissionem?

IV. Laborandum et pugnandum. Hoc enim Christus docuit, Matth. XI. dicens: *Regnum cælorum vim patitur et violenti rapiunt illud,* q. d. cælum instar castelli est munitissimi et altissimi, quod non nisi magnis conatibus expugnari et diripi potest: itaque scalæ primum asportandæ, et aggeres erigendi, postea muri scandendi et contra hostes ingressum impediendes dimicandum. Utrumque hoc aptissimis parabolis depinxit Dominus, Luc. XIV. de eo, qui vult turrim ædificare, et non habet ad perficiendum; et de rege, cui cogitat bellum gerere adversus alium regem, et non habet pares vires, ut cum spe victoriæ possit illi occurrere. Utrumque enim præstare debet, qui regnum cælorum expugnare cogitat: nam et turris ædificanda est, quæ pertingat ad cælum, id est, merita comparanda, quæ vitam æternam promerentur, et simul pugnandum est cum hostibus plurimis et fortissimis, spiritibus videlicet immundis, qui toties viribus turris illius ædificationem impedire moliuntur. Cujus rei figura præcessit in filiis Israel, qui cum Jerusalem a Chaldæis dirutam atque eversam reædificare vellent, et a gentibus vicinis bellantibus impediuntur, necesse habebant incredibili sollicitudine et labore una manu ædificare, altera præliari: ideo una manu faciebant opus et altare tenebant

gladium, II. Esdr. IV. Prævit nobis in utroque Christus, et in laboribus a juventute sua, et in prælio contra diabolum. Sicut apostoli, martyres et confessores, qui omnis generis machinas excogitarunt et applicarunt ad cæli expugnationem.

Ratio, cur pro cælo laborandum et pugnandum sit est, quia ex Dei et hominum universali decreto: *Qui non laborat, non manducet: nec coronabitur, nisi qui legitime certaverit,* ut ait apostolus, alioquin et imperfectum foret sanctorum gaudium, et si pro sua gloria nihil laborassent, nec fortiter pugnassent, cum potuissent. Quis enim nescit majoris esse gloriæ, si quis ob præclara gesta, et egregias virtutes et regiam dignitatem ascendat, quam si eandem hæreditario jure acquirat? Unde Dominus, Luc. XXIV. monet, ut invitati ad nuptias non recumbamus primo loco, sed potius in novissimo: *Ut cum venerit, qui nos invitavit, dicens: Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria, inquit, coram simul discumbentibus.* Ita ergo si per humilitatem aliasque virtutes sessionem in cælo honorificam consequamur, tunc erit nobis gloria. Itaque si in cælo pulchram et magnificam habere domum volumus magna nostra gloria, eam nobis ipsis bonis operibus extruamus, quomodo S. Deus dedit sutoriam exercens, cui, quod lucrum totius hebdomadis in sabbatis communicabat pauperibus, vidit quidam alios structores quosdam singulis sabbatis operari in constructione pulcherrimæ in cælo domus, apud Greg. I. IV. dial. c. XXX. Si coronari volumus, legitime certemus contra nostra vitia, mundum, carnem, dæmonem.

Veniet aliquando tempus, cum apertissime videbimus nihil adhuc fuisse certaminis hujus laborem cum corona comparatum.

CONCIO IV.

MORS ALACRI ANIMO EXCIPIENDA.

I. Quia liberat a vinculis. — II. A periculis. — III. Amiseris. — IV. Transfert ad vitam meliorem. — V. Resurgere facit cum fenore.

THEMA.

Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Matth. XX.

Colimus hoc die apostolum Jacobum, sanctum, optatissimum et vulgo nominatissimum, qui secum affert et quodammodo in manu gerit falcem illam messoriam, qua fruges in his partibus circa tempus istud demeti consueverunt. Verum præ-

ter istum video alium quemdam quasi a tergo stantem (Apoc. XIV.) similem Filio hominis, qui et ipse in manu sua falcem acutam gerit, paratam ad metendum, quæ alia non est, quam mors, qua sensim mortales Christus demetit et ad iudicii sui aream ventilandos congregat. Hanc porro falcem Christus ostentat et intendat in hod. evang. non modo suis discipulis, sed et nobis quoque, cum ait: *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?* id est, mortem subire, quam ego subiturus, quasi dicere velit: Quid si ego venero cum falce mea, paratine vos eritis ad eam excipiendam? Alius hic falceiger, a priore longe diversus est. Illum omnes desiderant et avidè expectant: hunc pene omnes fugiunt et procul abesse cupiunt. Segetem volunt meti, ipsi nolunt demeti. Sed quæ vobis mens, auditores? Quid si hodie vel cras? Quid si hac vel sequente hebdomade, hoc vel sequente anno veniat ad vos hic messor et immitat in vos falcem suam acutam, ac propinet vobis calicem suum? Poteritisne bibere illum? An potius refugietis? At nihil illud proderit: *Quo enim a facie tua fugiam?* ait psalmista. Nihil ergo melius, quam ut cum duobus discipulis dicamus: *Possumus,* parati ad tuam falcem excipiendam, ad tuum calicem hauriendum sumus. Hæc si nobis mens perpetuo insideat, læta nobis et felix erit etiam ista messis. Quam ut consequamur, videamus rationes, cur non formidanda sit.

I. Si loqui possent segetes, existimo dicturas, nequaquam se horrere falcem, sed potius optare. Primo, quia ejus beneficio dicerent, liberabimur a vinculo, quo veluti captivæ affigimur his agris. Radix enim nostra terræ nos affigit; falx inde nos liberabit, tum ingrediemur pagos, urbes, horrea, feremur in mensas divitum. Eadem prorsus nostra conditio est. In mundo et in corpore captivi detinemur, vinculo carnis, necnon patriæ et domicilii nostri alligati. E mundo egredi non possumus, nescimus quid extra illum sit, quod tamen mens esse cupit, e patria e domicilio nostro vix modicum egredimur, quin statim revertamur: unde nescimus quid in aliis terris agatur. Summa; uti segetes summis tantum capitibus nonnihil hinc inde ventilantur, interim tamen eodem corpore loco hærent: ita et nos in mundo et corpore mortali, quæ aliud non sunt, nisi carcer quidam, de quo liberari desiderabat apost. ad Philip. I. scribens: *Desiderium habeo dissolvi et esse cum Christo:* dissolvi scilicet vinculo, quo anima in hac vita corpori alligatur, quasi lutea suæ domui. Unde S. Greg. IV. mor. cap. XLI. *Dissolvi, inquit, Paulus non quæreret, nisi se vinculum videret.* Quis autem vinctum se agnoscens,

non cupiat solvi et dimitti. « Qui desiderat dissolvi, inquit S. August. et esse cum Christo, non patienter moritur, sed patienter vivit et delectabiliter moritur. » Ita S. Cypr. audita Valer. imp. contra se lata sententia : « In Thascium Cyprianum gladio animadverti placet, » respondit : « Deo gratias, qui me a vinculis hujus corporis dignatur absolvere » ut in ejus actis. Ita pia quædam domina, (apud collectorem speculi) subito lepræ plaga fœdissima percussa sortem ejus aliis deplorantibus ipsa ridere cœpit. Causam rogata, respondit : « Si quis detineretur in carcere ea conditione, ut inde non eriperetur donec muri carceris undique corruissent, nonne si videret muros ad ruinam inclinatos, imo jam paulatim ruentes, gauderet potius quam fletet? » Quare cum anima in corpore velut in carcere cōstricta sit, gaudere omnino debet, quando videt corporis parietes dissolvi et concidere, quando videt mortem fores carceris effringere.

II. Dicturæ essent segetes : Per messem liberabimur a grandi illo periculo internecionis nostræ, quam minatur nobis grando, pruina, locustæ, aliique hostes nostri. Idem nos, si sapimus, sic dicere debemus : Libenter mortem excipiemus ut liberemur a peccato, capitali hoste nostro, et peccandi plurimis periculis, perpetua lucta, quam gerimus cum peccato ejusque præsiidiariis, qui sunt ipsæmet nostræ passionēs. « Quid enim, (inquit S. Cypr. tract. de mort.) est in mundo et vita hac nisi pugna cum ira, gula, libidine? Hinc gratulatur sapiens raptum esse justum, ne malitia mutaret intellectum ejus. » Nonne apost. ad Rom. VII. gemit se : « Vænumdatum sub peccato, » id est, traditum concupiscentiæ quasi tyranno? Inde enim exclamat : *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus*, h. e. de corpore concupiscentiæ et pravis ejus motibus obnoxio, adeoque moribundo et mortem non corporis tantum sed et animæ sæpe inducente? Imaginare tibi virum honestum robusto alicui molosso ita alligatum, ut ei semper individuus adhærere debeat, vel sequi trahentem, quocumque eum libido egerit, vel eum denudare ut quiescat et sequatur ipse. Videbis igitur molossum illum semper inquietum, hunc illuc currere et virum secum trahere : modo ad rixas aliorum canum currere, modo insatiabiliter vorare, modo libidinem sequi per omnes urbis plateas, modo ignavum stertere, modo vomere, modo egerere. Quæso te, si honestus ille vir in his omnibus molestiis cani illi adesse, illum sequi ac tolerare cogere, nisi continuo cum illo litigare, eum increpare, flagris cedere, et vi adhibita ad sua obsequia trahere velit; quanta hæc molestia foret?

Quis ab isto socio liberari non amaret? Quid aliud est homo, si animam rationalem ei demas, nisi ejusmodi molossus? Haic anima alligata est, hunc sequi, huic assidere debet semper et omnes ejus sordes ac vitia tolerare, cum is edit, cum dormit, cum suas sequitur concupiscentias; nec facile ab his retrahi posset, nisi magna vi adhibita : trahis enim animam fortiter ad suas libidines, easque illi affricat, nisi repellatur et coerceatur. Quis ergo ab hoc inquieto, immundo, rapace, vorace et ignavo cane non quærat liberari? Hoc est, quod dicit apostolus. Refert S. August. lib. V. contra Julianum ex Arist. « Simili nos affectos esse supplicio atque eos, qui quondam cum in prædonum Hetruscorum manus incidissent, crudelitate excogitata necabantur; quorum corpora viva cum mortuis, adversa adversis accommodata quam aptissime colligabantur : sic nostros animos cum corporibus copulatos, ut vivos cum mortuis esse conjunctos. » Hinc ergo optabat Paulus solvi a suo corpore, languido, moribundo, et concupiscentiæ subjecto, cujus fœtore anima facillime inficitur, et sæpe ad mortem pertrahitur. Debet enim anima omnes corporis sordes et bestiales cupiditates pati quibus nisi continuo et strenue repugnet, ipsa mox fœtorem peccati contrahit. Tradunt annales Theod. Cedren. Zonar. apud Baron. anno 717. Theodosium IV. imp. deposito imperio clericum factum, et postquam pie vixisset, ita ut post mortem miraculis coruscaret, suo sepulcro epitaphii loco hoc unicum verbum inscribi voluisse : Sanitas, ut videlicet designaret, virum fidelem per mortem tantummodo perfectam consequi ab animæ passionibus sanitatem. Saltem enim peccatis venialibus inficitur anima ex corporis consortio : si non et mortalibus, ut fit plerumque. Hanc ergo sanitatem apostolus desiderabat, cum morbido ac mortifero illo corpore, quod in pœnam peccati originalis tale nobis datum est, exui et immortalis alio indui cupiebat. « Liberari a corpore mortis, inquit S. Augustinus, lib. I. contra duas epistolas Pelagii, c. XI. est omni sanato languore concupiscentia carnis, non ad pœnam recipere corpus, sed ad gloriam. » Sanctus Ambrosius, lib. de bono mortis, cap. IV. ait : « Quid est mors nisi vitiorum sepultura, virtutum suscitatio? »

III. Dicerent insuper : Absolvemur hac ratione ab innumeris miseriis, molestiis et cladibus, quibus vexamur et agitamus a tempestatibus, gelu, nive, pruina, pluviis, ventis et ardore solis. Quid enim ab his non patimur? Idem nos fateri debemus, vitam scilicet nostram plenam esse miseriis et calamitatibus, multoque plus habere felicitatis, quam mellis : unde Ecclesia. cap. IV. ait :

Laudavi magis mortuos, quam viventes, et felicitatem utroque judicavi qui necdum natus est, nec vidit mala, quæ sub sole sunt. Sic Elias insidiis Jezabelis undique obsessus, petivit animæ suæ ut moreretur, dicens : *Sufficit mihi Domine, tolle animam meam*, III. Reg. XIX. sic Jeremias prophetans suis excidium urbis et gentis suæ, vidensque insuper se propterea exosum omnibus factum, maledicit diei nativitatis suæ, Jerem. XX. quia nimirum melius reputabat (spectatis solis naturalibus bonis vel malis) non nasci, quam in tantis calamitatibus vivere, prout etiam dixit Ecclesiast. cap. XXX. *Melior est mors, quam vita amara.* Si enim anima ingressura corpus, videret omnia mala, quæ in eo passura est, horreret profecto ac diceret : Malo non nasci, quam ad tantas miseras nasci. Idque miro quodam ostento demonstratum scribit Plinius, lib. VII. cap. III. quando infans in lucem editus, in uterum protinus reversus est Sagunti, quo anno ab Annibale deleta est; quasi videlicet excidium patriæ suæ nollet intueri. Sic Græci illi, qui devictis barbaris, eorumque spoliis onusti domum revertebantur, cum se jactari viderent magnis tempestatibus, felices illos vocarunt, qui in acie ceciderunt, melius reputantes in prælio cecidisse, quam tam dira tempestate jactari, Seneca, in Agamemnone. Agnovit hoc et ipse Cicero ethnicus, qui, libr. de oratore ait, viros bonos sapientes, qualis erat Socrates, quasi cyenos cum laude et voluptate mori. Fabulantur enim cyenum morientem interrogatum a ciconia, cur suaviores sonos ederet in morte, quam omnia alia animalia timent, respondisseque cyenum : *Quia neque cibi querendi cura amplius cruciabor, neque aucupum laqueos mortuus extimescam.* Dicat hoc moriturus : Cur mortem exhorrescam, quæ finem mihi afferret tot laborum et miseriarum?

IV. Adderent et hoc : Melius nobis erit demerere, quam sic stantibus. Etenim per messem perdemus quidem vitam nostram, sed postmodum sortiemur multo nobiliorem, cum esca hominum facta in ipsi vivere incipimus, et quodammodo homines fiemus. Verissime nos hoc dicimus : Tu quidem, o mors, nos demetes et vita spoliabis, sed ad vitam beatiorum hoc ipso nos protrudes, ad vitam immortalē, cælestem et omni ex parte beatam. Mors enim Christianis, non tam est mors, quam janua et transitus ad vitam. « Hunc transitum, inquit S. Bernardus, tract. de natura et dignitate divini amoris, ad vitam, miseri infideles mortem appellant, fidelis autem quid nisi pascha, quia moritur mundo, ut perfecto vivat Deo. » Unde quidam dixit, mortem esse ludum Christianorum. Illi enim post Christum illudere

possunt morti, juxta id Osee XV. (ex versione Septuaginta interpret. uti citat apostolus I. Cor. XV.) *Ubi est mors victoria tua? Ubi est mors stimulus tuus?* Sed hoc verum est in iis, qui in statu gratiæ sunt; alioquin enim stimulus mortis peccatum est, ut subdit ibidem Paulus. Ergo qui peccato vacat, ludere cum morte potest, veluti cum ape aut scorpione, qui stimulum non habet, quo vulneret. Audi horum aliquos. S. Chrysost. in epist. ad Philip. cap. I. « Nihil, inquit, molestiæ inferent, qui me occidunt, eo quod ad vitam meam me dimittent et promovebunt, et ab ista non admodum commoda liberabunt : » S. Cyprian. tract. de mortalit. « Amplectamur, inquit, diem, qui assignat singulos domicilio suo, qui nos hinc ereptos et laqueis sæcularibus exsolutos paradiso restituit et regno cælesti. » Non ita pridem anno videlicet 1614. discessit ex hac vita mense novembr. hodierni Francorum reg. Ludov. XIII. frater, puerulus annorum quatuor, dux Aurelianensis, indolis eximie : qui in illa ætate, dum morbo affligeretur, oculis continuo ad cælum elevatis, circumstantes pariter ad ejus contemplationem hortabatur, felicesque illos prædicabat, qui ibi habitarent? Henric. Spondanus, in auctar. chronol. Baronii 1614. Denique, et S. Jacobus apostolus ad supplicium ductus, illum osculatus est, qui eum ad tribunal duxerat? Quod etiam fecit B. Thomas Morus, qui pro defensione fidei plectendus, carnifici de more veniam petenti et osculum, unaque aure angelotum dedit, dicens : *Tu mihi hodie præstabis, quod hactenus nemo mortalium mihi præstitit, aut præstabit, ut alias dixi.*

V. Possent dicere : Minime sibi molestum esse, demeti ac cædi; hoc enim sibi profuturum, ut cum fœnore resurgant, quando sparso earum semine segetes novæ pullulabunt. Hoc idem nos cogitemus. Cadit corpus mortale, resurget immortale : cadit ærumnosum, resurget gloriosum. Propterea Christianorum mors a Christo, apostolo et Christianorum recepto more, vocatur somnus tantum. Hos alloquitur ore prophetico Deus, Isa. XXVI. cum ait : *Vade populus meus, intra in cubacula tua, claude ostia tua super te, abscondere modicum ad momentum : in cubacula videlicet mortis, ad captandum somnum.* In cœmeteria seu dormitoria ducuntur sepulcra Christianorum : suo ergo tempore rursus evigilabunt. Recte inquis, sed non sine difficultate magna corpus hoc exuitur : quare sciendum, corpus hoc mortale vestimentum animæ esse fragile et obsoletum, quo exui debemus, si novo et incorruptibili volumus vestiri. Hinc apostolus, I. Corinth. XV. *Oportet, inquit, corruptibile hoc induere incorruptio-*

prudentes sunt et vere patientes, dissimulare norunt, ac premere animi ægritudinem, sicut Aod, Jud. III. qui utraque manu pro dextera utabatur. Ita illi adversis utuntur ut prosperis, utrobique constantes et infracti, quare hoc merentur, ut Deus subinde recreet eos consolationibus. Deinde, non tuo more se solos credunt miseros, sed alios quoque meditantur malis exerceri, proinde ut Demosthenes, quo facile ferret perorando auditorum strepitus, quandoque declamabat circa littus maris. Vident se ubique habere malorum socios, et aiunt: Mecum Abel occiditur a fratre, mecum Loth vexatur a civibus, mecum Agar ejicitur a domina, mecum Jacob patitur famem, mecum Ezechias ægrotat ad mortem, visu orbatur Tobias, Job filiis et bonis, exulat Elias, secatur Isaias, in mare præcipitatur Jonas, lapidatur Stephanus, decollatur Baptista, mecum liberos non suscipit Alexander Magnus, mecum degeneres patitur Adam, Noe David, etc. imo mecum etiam Christus ipse calicem hunc exhausit: *Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?* Luc. ult. Quando ergo omnes quotquot in mensa hujus mundi sederunt, hunc calicem ebibere debuerunt, et ebibent quotquot sederunt: quid tu tergiversaris? Audi Jerem. cap. XLIX. *Hæc dicit Dominus, inquit, ecce quibus non erat iudicium ut biberent calicem, bibentes bibent* (id est, certissime bibent) *et tu quasi innocens relinqueris?* Bibit Paulus, bibit Petrus, bibit Baptista, bibit sub cruce Deipara, bibit ipse Christus; tu non bibes?

III. Alii nolunt bibere, quia nimis fortis vel amarus eis videtur et magis multo, quam sit calix aliorum; sed et hi falluntur, et hoc ideo sibi persuadent, qui non illorum calicem sed suum tantum degustant, non permutaturi sane, si alienum etiam degustassent. Quemadmodum qui aliquo vehementi dolore, v. g. dentium aut oculorum aguntur, nullum existimant in mundo tanta pati. Nihil majus tibi perire potest, quam divina gratia, quæ nihilominus ad ostium stat et pulsant, parata intrare, si ostium ei aperueris.

Amisam vitam, valetudinem, uxorem, liberos, amicos, membra, visum possessiones, etc. Deus tibi restituet in æternum vel melius communit. Palam hoc profitebatur et inde se consolabatur adolescens ille fortissimus, qui in martyrio ad Antiochum dicebat, linguam ad amputandum cito proferens et manus extendens: *E caelo ista possideo, sed propter Dei leges nunc hæc ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero*, II. Macchab. VII. quamquam et in vita sæpe restituit ista Deus cum fœnore; quemadmodum S. Jobo. Quæ tibi non sufficiant; cogita Christum calicem onge amariorem et fortioris vini propter te ex-

hausisse, quid si tibi infunderetur, melleum diceres tuum. Quid non mœroris et horroris in illo calice erat? Sane ejus solo aspectu concussus Dominus, sanguinem sudavit: et tamen post triduum ei omnia abunde restituta sunt. Hunc igitur si contempseris, dices: Magna, o Domine, fuit sicut mare contritio tua: mihi vix guttam præbes.

Præterea quo amarior calix, eo indicium majoris Spiritus sancti roboris. Non enim erat Deus in bove et asino, quod ipse vetuit, id est, non idem onus imponit imbecillo, et forti: vel si imponit tanto plus addit roboris, ut sustineri queat.

Denique, quo amarior eo et salubrior, sicut absinthium, amarum quidem est, purgat tamen intestina, cum contra bilem augeat mel dulce. Quare: *Omne gaudium existimate fratres, cum in varias tentationes incideritis, scientes quod probatio fidei vestræ patientiam operatur; patientia autem opus perfectum habeat*, ait S. Jacobus, in ep. sua, cap. I.

IV. Alii dum bibunt, tandem pertæsi fiunt, quod nimirum si capax, et fundo seu fine carere videatur eorum calix; sed facit sola impatientia, ut perenne videatur malum quodcumque paulo est diuturnius. Sane ut velles ac conareris, non posses in hac vita semper esse miser, ubi inter nubilos aliquis semper serenus intermicat dies. Novit Deus medicus tuus optimus quanti temporis cura tibi debeatur, et postmodum te reviset ac sublevabit, ut ergo animæ in purgatorio, infirmi in cura vel thermis tempus præstitutum a medico patienter explent, quia hoc ad sanitatem eorum necessarium indicari medicus: quanto magis hoc expectandum Deo medico animarum certissimo? Ipse numerat dies curæ nostræ, sicut Christus numeravit dies toleratæ famis sequentium se ad desertum: *Ecce tam triduo sustinent me, nec habent quod manducent*. Et licet tota vita nostra duraret calix tribulationis, quid tum? Nonne etiam Christus tota vita sua calicem passionis suæ bibit? Nonne cum ter Patrem rogasset, ut auferretur ab eo, nihil tamen impetravit.

Tota Christi vita crux fuit et amara potio, quia semper ante oculos ejus versabatur ille calix, quem bibiturus erat: semper a longe aspexit suam crucem. Unde in vita toties ejus mentionem fecit, ut in hodierno evangelio et paulo ante: *Ecce ascendimus Jerosolymam et Filius hominis tradetur, etc.* et alibi: *Baptismo habeo baptizari, etc.* Quæ aurem tibi foret mens, si tu prævideres certo te tandem in crucem esse agendum? Num aliquando vere letari aut ridere posses? Nam quod dicitur: *Jacula prævisa minus feriunt*, de illis verum tantum est, quæ vel ex toto vel saltem

ex parte evitari possunt. Sciebat autem Christum crucem sibi inevitabilem, unde tanto plus angustiabatur.

Deinde, licet tota vita ad fundum tui calicis non pervenires: quid vita præsens, respectu æternæ, nisi forte dies una? Unde cogita tibi cum latrone dici, Luc. XXIII. *Hodie mecum eris in paradiso*. Compara etiam calicem hujus vitæ cum calice damnatorum, et minimum esse reperies, quia ibi divinæ justitiæ: *Calix in manu Domini vini meri* (id est, pœnarum sine solatio) *plenus mixto* (id est, variorum generum:) *et inclinavit ex hoc in hoc*, (id est, de tormento uno ad aliud transfert damnatos) *verumtamen fœx ejus non est exinanita*. Imo compara eum tantum cum calice purgatorii, et invenies valde exiguum.

Cantipratanus, lib. II. de apibus, refert de ægro quodam, qui integram annum affixus lecto jacebat, pertæsus itaque cum multis lacrymis orabat ut Deus tolleretur eum de mundo. Unde apparuit ei angelus dicens: *Exaudivit Deus orationem tuam. Duorum tibi optio datur, ut post unius adhuc anni morbum recta ad cælum evoles vel post tridui purgatorium. Ager tridui tantum tempus expendens et cum anno componens, non vero pœnas utriusque afflictionis, triduum elegit, præ annuo lecto. Obiit ergo et ad purgatorium delatus, ubi post unum diem angelus ad eum reversus rogavit, quomodo haberet, ille: « O impostor (respondit) non angele, triduum mihi pollicitus, et jam fere centum anni sunt. » Respondit angelus: « Unum hic diem moratus es, nam necdum tumultatum est corpus tuum: pœnarum gravitas tempora tibi extendit. Quare jam secundum elige aut quod restat biduum, aut annum decubitu. » Ad hoc alter: « Ad extremam usque iudicii diem malo morbo quam hic uno adhuc die doloribus affligi. » Atque ita revixit et narrans, quæ sibi acciderant, multos ad pœnitentiam perduxit. Lapsa anno iterum mortuus ad cælum abiit.*

V. Alii recusant, quia a certis personis eis propinatur, a quibus acceptare enim nolunt. Sed scire debent isti originaliter propinari sibi calicem a Deo licet non semper per ipsum, sed multoties per alios exhibeant. Quanto ergo tibi princeps proculum propinaret, quid refert utrum ipse immediate, an per alium tibi id traderet? An tu respuere velles, si internuntio qualicumque tandem ille uteretur, non arbitrator. Atqui Amos dixit capit. III. *Si erit malum in civitate, quod non fecerit Dominus! Calicem igitur tribulationis, ut a manu Dei suscipe, non ut a manu internuntii. Sic enim et suum suscepit a Patre Christus. Amici te persequuntur? Christus etiam a discipulo traditus est. A servis molestaris? Christus etiam*

per manus angeli servi sui se cohortantis, accipit calicem suum. Ab impiis et inimicis injuriaris? Et Christo imposuere crucem impii, scelerati et hostes. Ab ipso dæmone ejusque caterve damnatum accipis? Et etiam dæmon instigavit Judæos, ut Christum occiderent: et ut gravius torquerent, nova excogitavit et inspiravit tormentorum genera. Bene sciebat Job a dæmone sibi illata esse damna, non tamen unquam dixit: *Diabolus hoc abstulit*; sed: *Dominus dedit, Dominus abstulit*. Similiter et Petro Christus dixit: *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum?* Joan. XVIII. Non dixit: *Calicem quem dedit mihi Judas, vel Pilatus, vel seniores et pontifices, probe sciens, hos omnes non esse alium, nisi veluti pincernas et pocillatores, qui calicem ipsi porrigerent et quod ipsi ex livore facerent, Pater æternus ad remedium ordinaret generis humani.*

VI. Alii recusant, quis novus et insperatus eis obvenit calix, sicut interdum convivia alia cogitans, de repente reperit ante se calicem, nesciens a quo et propinatus et oblatu sibi, ideoque respuere eum conatur; sed nihil proficit, attendere debebat, et poculum aliquod semper sperare, quia in computationibus nemo diu vacare a poculo solet. Similiter nemo miretur, si insperata eum reperit tribulatio. Sedemus enim in valle lacrymarum, et in mensa tribulationum, ubi nihil certius et citius occurrere solet, quam tribulatio, semper enim prosperis succedunt adversa et contra. Quod advertit Philippus Macedo, qui cum audisset tria sibi feliciter eodem die contigisse: se quadrigis vicisse Olympia, Parmenionem exercitus ducem bello fregisse Dardanos, natum sibi ex Olympia uxore masculum; sublatis ad cælum manibus: *O dæmon, inquit, mediocri hæc aliquid repende clade*, Plut. I. de consol. Similiter expecta et tu venientia et undique te observantia infertunia.

Dicito ergo cum Davide: *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam et nomen Domini invocabo*, id est, calicem tribulationis salutaris accipiam, et tu eum exhaurire queam: *Nomen Domini invocabo*, Psal. CVV.

CONCIO VI.

DOCUMENTA.

- I. Voluntas propria fugienda. — II. Honores non ambiendi. — III. Honorum candidati examinandi. — IV. Non promovendi propinqui.

THEMA.

Accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis ejus. Matth. XX.

Leonis I. imp. dictum celebratur: « Quemadmodum sol cunctis, quæ illustrat, nonnihil imperit caloris, sic princeps debet eos dignari sua misericordia quos contuetur. » Fecit sane hoc princeps noster Christus, qui cum esset lux mundi, omnibus ad se accedentibus gratiæ suæ calorem, et lumen intelligentiæ liberalissime imperavit. Accessit ante paucos dies ad eum Magdalena, et calorem gratiæ ab eo reportavit: accessit in hodierno evangelio mater filiorum Zebedæi, et lumine intellectus ab eodem illustrata est. Accedamus igitur et nos auditores ad solem mundi: scriptum est enim Psal. XXXIII. *Accedite ad eum et illuminamini, et facies vestræ non confundentur, id est, non patientur repulsam.*

I. Discimus, fugere et aversari propriam voluntatem, quia vult plerumque vel noxia sibi vel inutilia. Sed unde istud discimus? A filiis Zebedæi, qui ut scribit S. Marcus, capit. X. his verbis proposuerunt Christo petitionem suam: *Magister volumus ut quodcumque petierimus facias nobis.* Quibus Dominus: *Quid vultis ut faciam vobis?*

Propria voluntas est illa, quæ dicit: *Volo Domine, ut facias mihi quodcumque petiero: at cui respondet Dominus: Quid vis ut faciam tibi? Voluntas vero Deo resignata dicit cum Saulo: Domine quid me vis facere? Recte vero propriæ voluntati respondetur: Nescis quid petas. Quid enim ea petit, nisi quæ sibi noxia sunt? Dum enim conatur satisfacere propriis motibus, semetipsam perimit, et gehennam sibi in altero sæculo accendit. Marius unus e triginta tyrannis, qui imperium invaserant, uno die factus est imperator, a ferro imperavit, tertio interemptus est a gregario milite, qui adoriens eum sic, dicebat: *Hic est gladius, quem ipse fecisti; Marius enim ad imperium e cultrarii officina pervenerat, et illius militis opera in fabrilis opere usus fuerat, Trebellius Pollio, de triginta tyrannis. Ergo dum hic imperium sibi rapuit, revera gladium sibi ipsi eudit. Idem facit propria voluntas, suo se gladio jugulat, dum ea, quæ sibi et non quæ Deo placent, eligit et rapit. Unde merito audit: *Nescis quid petas: hic est gladius, quem ipse fecisti: hoc voluisti, hoc petisti, quod tibi nunc in perniciem cedit.***

Imo Sanctus Bernardus, serm. III. de resurrectione Domini, nihil Deum odisse aut punire ait præter propriam voluntatem: *Cesset voluntas propria, inquit, et infernus non erit. In quem enim ignis ille desæviet, nisi in propriam voluntatem.* Quæ sententia Bernardi per hanc apologum belle explicatur. Fertur aliquando fœx hominum, latronum, furum et similium ampla societas supplices libellos porrexisset iudicibus, quibus eos rogabat, ut furcas et patibula, rotas et theatra plectendorum, veluti rem fœdam, ante urbes, amolirentur vel everterent, parcendum esse oculis et naribus transeuntium viatorum. Quibus responsum a magistratu: « Siquidem ipsi cupiant hæc supplicia amota, et morem plectendi abrogatum; prius ipsi abrogent furta et morem furandi ac latrocinandi: cessatura statim ea supplicia, ubi cessaverint ipsi scelesti agere. » Hic e furum medio unus audacior: « Venerabiles domini, inquit, nos furtorum et rapinarum auctores minime sumus: quod ergo nos non adinvenimus, non etiam abrogabimus. » « Bene est, (inquiunt iudices) neque nos, o viri, patibula excogitavimus, quare nec abolebimus. » « Primos nostros parentes in furto deprehensos scimus; hinc omnium scelerum origo; necnon pœnarum et inferni. Nos jam eorum posteri quoties lamentamur, quoties conquerimur puniri nos a Deo, et insuper in altero sæculo metuimus infernum? »

Quoties optamus, quodammodo supplices Deo dicimus: *Ut quid Domine parasti infernum? Cur non e medio eum tollis, cur opus manuum tuarum eo punire vis? Fœdum et abominabile est hoc in universo spectaculum. Respondit nobis Deus optimo jure: Cessent peccata vestra, et cessabit gehenna. Sed nos iterum objicimus: Non, o Domine, scelerum primi auctores non sumus: peccavit dudum ante nos protoplastus et diabolus. Respondet iterum Deus: Neque ego infernum primus adinveni, sed superbia et inobedientia aliaque scelera: quæ quamdiu stabunt, tamdiu stabit gehenna. Vultis autem scire modum aliquem extinguendi orcum? Audite præconem meum Bernardum: *Cessat voluntas propria et infernus non erit.**

Rationem porro idem sanctus subjicit: « Primo namque, ait, seipsam (voluntas propria) subtrahit et subducit ejus dominatui, cui tamquam auctori servire jure debuerat, dum efficitur sua. Sed numquid contenta erit hac injuria? Addit adhuc, et quod in se est: omnia quoque quæ Dei sunt, tollit et diripit. Quem enim modum sibi ponit humana cupiditas? Nonne qui per usuram acquirit pecuniam modicam, similiter mundum lucrari conaretur universum, si non deesset possi-

bilis, si suppeteret voluntati facultas? Dico fiducialiter, nemini qui sit in propria voluntate, posset universus mundus sufficere, sed utinam vel rebus istis esset contenta, nec in ipsum (horribile dictu) desæviat rectorem. Nunc autem et ipsum (quantum in ipsa est) Deum perimit voluntas propria. Omnino enim vellet Deum peccata sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut nescire. Vult ergo eum non esse Deum, quia quantum in ipsa est, vult eum aut impotentem aut injustum esse aut insipientem. » Hæc Bernardus.

Quid miremur ergo vel querimur infernum esse paratum propriæ voluntati? Tollat hanc in se unusquisque, et sustulit infernum vel saltem inferni sedem, sibi alioqui paratam. Sane Deus noster nihil magis desiderat, quam claudere infernum, sicut mater projicere in fornacem baculos et virgas. At si videat contumaces liberos, depromit vel invita baculos et virgas ad plectendam contumaciam.

II. Discimus, non ambiendos honores et dignitates. Audimus enim dici discipulis ad honores aspirantibus: *Nescitis quid petatis.* M. Cicero de petit. consul. narrat sibi consulatum petenti suggestum fuisse a Q. Cicerone, ut quotidie fere ad forum descendens hoc ruminaret: *Novus sum, consulatum peto, Roma est.* Tria hæc cogitet etiam Christianus, qui vel ad hujus sæculi vel ad cæli honores aspirat.

Primum: *Novus sum*, in solo, non in sole natus, plebeius sum, juvenis et imperitus, meipsum regere nescio; et alios regere volo, nobilibus, veteranis, eruditibus imperare; terra sum et cælum peto?

Secundum: *Consulatum peto*, dignitatem arduam, onerosam, laboriosam, periculosam, invidiosam peto? Honores et rumusculos hominum vanos, mendaces et momentaneos peto? Cælum et gloriam æternam peto, in qua cum Deo æternum regnum?

Tertium: *Roma est*, civis Romanus et vir fortis ac magnorum meritorum esse debet, qui episcopatum, qui consulatum, qui cælum, quod vim patitur et a violentis tantum rapitur, ambit. Multi in hac mundi urbe sunt, te longe meliores, sapientiores, digniores, habebis multos æmulos, multos obrectatores, Deum denique severum iudicem, si indignus dignitatem ambieris, indigne ebieris. Hoc ergo Christi verbo instructi viri sancti tanto conatu fugerunt honores, quanto eos alii quærere solent. Talis S. Ambrosius qui populi voce Mediolanensis episcopus postulatus, noctu aufugit ex urbe, imo adulterum et sanguin-

narium se simulavit: S. Augustinus, qui cognita sui episcopi morte, et ipse aufugit ab urbe, idem serm. XXV. ad fratres in eremo scribit: « Usque adeo timebam episcopatum, ut quoniam cæperat jam alicujus esse momenti inter servos Dei fama mea, in quo loco sciebam non esse episcopum, ne illo accederem, caverem: et hoc agebam quantum poteram, ut in loco humili salvarer, ne in alio periclitarer: » Sanctus Gregorius, qui electus in pontificem, non tantum fugit, sed etiam ad Mauritium imperator. scripsit, rogans, ne consentiret suæ electioni: Sanctus Chrysostomus episcopatum metuens in solitudinem secessit: Sanctus Martinus, teste Sulpitio, ne diaconatum quidem suscipere voluit, nedum episcopatum, nisi coactus: Sanctus Malachias, ut in ejus vita scribit S. Bernardus, nisi episcopi congregati illi anathema comminati fuissent, non acceptasset episcopatum: Sanctus Ammon monachus aurem sibi præcidit ne fieret episcopus, quem tamen nihilominus in episcopum ordinavit Timotheus episcopus Alexandrinus, dicebat enim: *Ergo si dederitis mihi aliquem etiam manibus truncum, sed moribus probum, non eum dubitabo episcopum facere*, Pallad. in Lausiac. capite XXII. Nilammon monachus in Geris vitam in domuncula lapidibus obserata ducens, mortem a Deo petiit, et impetravit ne illius urbis episcopus fieret. Cum enim a Sancto Theophilo episcopo Alexandrino, et populo urbis ad hoc urgeretur, isque sapius recusaret, re dilata in crastinum, et Theophilo petente ut fores aperiret: *Oremus primum*, inquit ille; et inter orandum vita functus est, Sozomenes, apud Baron. anno 403.

Eandem mortem obtinuit a Deo S. Goar, cum a Sigeberto Francorum rege postulatus esset Trevirorum episcopus, ut in ejus vita. Idem suo modo dicendum de sacerdotio, quod diximus de episcopatu. Bene enim dixit Leo imperat. Lib. XXI. capit. de epis. et cleric. *Indignus est sacerdotio, nisi fuerit ordinatus invitus.*

III. Discimus, honorum candidatos, præsertim ecclesiasticorum, priusquam promoveantur, bene examinandos esse, an digni sint et apti, juxta exemplum Christi filios Zebedæi ita examinantis: *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum, et baptismo, quo ego baptizor, baptizari?*

Bene ergo de Christo prophetavit Malachias, cap. III. *Ipsi quasi ignis conflans, et quasi herba fullonum; et sedebit conflans et emundans argentum, et purgabit filios Levi et colabit eos quasi aurum et quasi argentum, et erunt Domino offerentes sacrificia in justitia.*

Hoc enim facit Christus in Ecclesia per sedulos episcopos, qui nonnisi post exactum examen